RESPONSIO LUDOVICI DE BILS DOMINI A COPPENSDAMME, BOONEN &c.

Prætoris Civitatis & Territorii Aerdenburgici, nec non Professoris Honorarii Universitatis Lovaniensis,

Ad literas ad ipsum datas & nuper transmissas à Celeberrimo & Clarissimo Viro Domino TOBIA ANDREÆ Professore Medicinæ & Philosophiæ in Electorali Academia, quæ est Duysburgi ad Rhenum; qua ostenditur verus usus vasorum hactenus pro lymphaticis habitorum.

Cum adjecta *Delineatione suorum Actorum Anatomicorum; Nec non brevi ac compendiosa Historia eorum, quæ spectant artem ac scientiam condiendi Balsamo singulari ac Methodo nulli hactenus communi humana Cadavera.*

ROTERODAMI,

Ex Officinâ, ARNOLDI LEERS. CIↃ IↃ C LXIX.

EPISTOLA TOBIÆ ANDREÆ

Ad Nobilissimum

LUDOVICUM DE BILS.

Vir Nobilissime &c. Domine & Amice colendissime :

Honor quo me, Nobilissime Domine, dignatus es afficere, non solùm me visitando & in numerum tuorum amicorum suscipiendo, sed præcipuè me de diversis notabilibusq́; rebus Anatomiam concernentibus informando, tuamq́; sententiam de variis quæstionibus Tuæ Nobil. à me propositis detegendo, me animat, ut denuo Tuæ Nobil. molestiam creem porroq́; informationem de hoc vel illo petam. Nuper sermo mihi fuit cum Doctore quodam Medicinæ hujus loci de admirabili Tuæ Nobil. anatome, quæ manuducit ad minimas quoque partes, quas oculus non satis curiosus vel non videt, vel ut simplices considerat, cùm tamen duplices vel multiplices existant, atque ita ulteriùs discurrendo de duplici tunica, quâ famosa illa vasa lymphatica prædita esse Nobil. Vir tandem invenit, & de disputatione quæ Tibi eam ob causam cum aliis intercessit, petiit à me prædictus Dominus, ut ipsi indicarem cursum quo liquor iste ex vasis lymphaticis à Tua Nobil. inventis potest & debet in vasa fermentativa ferri. Retuli ipsi de eo quantum adhuc in recenti memoria erat, sed quia nobis, qui hîc vivimus non tantopere sunt cognita nomina illa Belgica, quibus Vir Nobil. partes corporis exprimit, imò res ipsa idcirco fit obscurior, dubito an Tuam mentem bene perceperim atque prædicto Domino communicârim, quod doleret vel eo nomine, quòd Tuam mentem, Vir Nobil. forsan in detrimentum aliquod Tuæ bonæ famæ immutâssem. Hæc ratio est quare meam responsionem, aut potiùs conceptum, quem de hac re feci, Tibi Vir Nobil. his referam, quò Tuæ Nobil. placeat per ocium

 mihi

mihi notum facere anne mentem Tuam bene perceperim; aut ſi non, ut placeat mihi eam ſcripto aliquo plenariè communicare. Reſponſio igitur mea erat circiter talis, quòd vaſa lymphatica prout vulgò ab omnibus Anatomicis nominantur, duabus gaudeant tunicis, inter quas ſe innumerabilia eaq́ valdè exigua & ſubtilia vaſa diſſeminant, quæ ſimul ſumpta viſaq́ fibrilloſam ſubſtantiam muſco arborum ſimilem, repræſentant; quodq́ illa ſubtilem liquorem vehant, quem proprie lympham vel rorem eſſe Nobil. Dom. ſtatuit; ſed quòd prædicta vaſcula quicquid liquoris hujus non poteſt huic aut illi parti applicari, tranſmittant in canalem aut vas aliquod, in ſe multas valvulas continens, ita diſpoſitas ut influentem liquorem introrſum versùs cor mittant, at non è contrario ad exteriora revertere permittant. Quòd etiam ordinariè hic liquor diſtillet ex glandulis, quarum extima tunica, eſt prædictarum ſuprema, quæ ſe circa glandulam diſtribuit illamque circumveſtit, inde ad alias partes ſe extendens, dum interim hujus liquoris ex ſubtiliſſimis illis vaſculis exſtillantis pars illa, quæ, uti dictum, huic aut illi parti non poteſt agglutinari, per glandulas tanquam per chartam emporeticam aut ſimile filtrum transfluens, à craſſiuſculis ſuis particulis liberatur hocque modo ſubtiliſata in prædictum canalem aut vas, quod illas valvulas continet, congregatur. Porrò quòd ſuccum hunc ſubtiliſatum Vir Nobil. non vocet lympham cum reliquis Anatomicis, ſed fermentum, quia nutritioni ſanguinis ejuſq́ fermentationi inſervit, quòdque idcirco vaſa, quæ vulgò lymphatica dicuntur, ſignificantiùs à T. Nobil. per nomen vaſorum fermentativorum exprimantur. Sed hîc mihi ulteriùs ſuccurrit dubiumq́ reddit an bene memoriæ meæ impreſſerim illud quod mihi Nobil. Vir de diſtributione horum vaſorum fermentativorum retulit; nimirum an illa omne ſuum fermentum tandem emittant in ductum thoracicum, ut inde in cor directè fluat ad augmentum ſanguinis, aut anne per multas diverſas partes ſuum fermentum

mentum quoque distribuant, nam (si rectè memini) Nob. Vir mihi retulit, quòd minima pars horum omnium vasorum ad conficiendum sanguinem concurrant, quod cum prædictis non videtur bene consentire. Quærere liberet nil minus, an hæc distributio hujus fermenti se ita etiam haberet per testes & renes (quia etiam inter glandulas numerantur) uti quoque per glandulas mammarias & salivales, & sic porrò per omnes? Adderem equidem adhuc unam aliamve quæstionem, sed nolo una vice Tuæ Nobil. cousq; molestus esse, nihilominùs hoc adjicere debeo, ut petam quòd Tuæ Nobil. placeat simul mihi notum facere, an certum sit Dominum Gutschovium diem suum obiisse ut percepi; principaliter verò, quomodo jam res Tuæ Lovaniæ se habeant. Nam annon vereris Vir Nobil. ne post Domini Gutschovii obitum, illa quæ in secreto de celeberrima tua arte consignâsti & Archivis Bruxellensibus concredidisti, aliis tradantur, qui forsan vel studio, vel per inconsiderantiam (quamvis impossibile esse videatur, quòd ita rem istam concepturi sint uti illam Tua Nobil. oretenus Domino Gutschovio proposuit eumq; de ea informavit) illam palam faciant & divulgent, quod in detrimentum Tuæ Nobil. foret? Aut an speras quòd D. D. Ordines Brabantiæ illa scripta non facile ex Archivis aliis tradent? Vellem libenter ut etiam hac in parte curiositati meæ Tua Nobil. satisfaciat, quo ob hoc etiam rationes novas habeam profitendi me Tuæ Nobilit. ad summa obligatum esse & manere

Tuæ Nobilit. Officiosissimum

TOBIAM ANDREÆ.

Duysburgi ad Rhenum
1668. die 17. Julii.

Responsio LUDOVICI DE BILS *Domini à Coppensdamme, Boonen &c. Prætoris Civitatis & Territorii Aerdenburgici, nec non Professoris Honorarii Universitatis Lovaniensis, ad literas ad ipsum datas & nuper transmissas à Celeberrimo & Clarissimo Viro Domino* TOBIA ANDREÆ *Professore Medicinæ & Philosophiæ in Electorali Academia quæ est Duysburgi ad Rhenum, qua ostenditur verus usus vasorum hactenus pro lymphaticis habitorum;*

DOMINE & *Amice.*

ITERAS Tuæ Claritatis gratissimas, 17. Julii hujus currentis anni 1668. conscriptas, justo tempore & bene curatas accepi, ad quas (humanissima tua & civili sollicitatione me obstringente) non potui intermittere, quin ad Tuæ curiositati meoque officio satisfaciendum (quantum ratio præsentis temporis naturaque rei his contentæ permittere potuit) summariè præsentibus respondeam.

Dico igitur primò, quantùm spectat motum cursumque humoris per vasa lymphatica, de quo Claritas Tua veram informationem petit, quòd lla quæ hactenus sub nomine vasorum lymphaticorum veniunt vasa (uti id Dominus ante hac ex discursu meo bene observavit & multò meliùs, quàm ex novissimo tractatu Experientissimi Domini Gualteri Needham de Formato Fœtu animadverto, quòd prædictus Dominus præter alios ex scriptis meis perceperit) quòd, inquam, duas tunicas habeant, & quòd inter illas inveniantur innumerabilia, exigua & subtilia roris sive lymphæ vascula, ad instar fibrillarum, quarum constitutio valde similis est convenitq; cum musco arborum; quodque hæc in se contineant liquorem nutrititium pro omnibus partibus corporis, qui nullis valvulis in suo cursu impeditur; moveturque ille liquor à centro corporis ad illius circumferentiam, ita quidem ut revertens liquor per interiorem canalem horum vasorum roriferorum, in quo ferè ubique valvulæ inveniuntur, nullo modo ros vel lympha vocari debeat, sed melius fermentum. Quapropter ego proprio motu vasa hæc

ob

ob id vaſa fermentifera denominavi. Hoc fermentum ad ſanguinis conſervationem & fermentationem inſervit; hujuſque motus eſt planè contrarius roris aut lymphæ prædictæ, nimirum ab exterioribus ad interiora, transfunditurque tandem hoc fermentum ex dictis vaſibus in ſanguinem, ſcilicet in venas jugulares, vel aliàs ubi ſeparationes jugularis & axillaris inveniuntur; uti etiam in thorace, & inferiùs in ventre in ciſternam ſive receptaculum &c. ut per ductum thoracicum, qui eſt vaſorum fermentiferorum maximum, ulteriùs in ſanguinem uſque tranſvaſetur & cum eo miſceatur.

Quòd autem tam lymphatica quàm fermentifera hæc mea vaſa hoc modo ſint conſtituta, ad oculos clarè demonſtrare poſſum, uti id jam D.D. Doctoribus Stalpartiis van der Wiele multiſque aliis oſtendi in quadam glandula ex collocanis deſumpta, in qua ipſis monſtravi quomodo hæc roris aut lymphæ vaſa muſcoſam ſuam ſubſtantiam circumcirca illam glandulam inter duas tunicas propagent, & quomodo in infima parte hujus glandulæ initium ſuum capiat vas fermentiferum quod huic vaſi rorifero incluſum, interiorem canalem conſtituit: Uti etiam ejus valvulas; & inſuper canalem hunc interiorem ſive vas fermentiferum ex equo, quod erat ductus thoracicus; & in eo oſtendi, quòd adhuc alterius formæ valvulæ, quàm hactenus cognitum fuit, exiſtant.

Secundò quæritur, anne omnia prædicta vaſa fermentifera ſuum fermentum tandem in ductum thoracicum excernant, ut inde directè ad cor feratur, atque hoc pacto ſanguinem augeat & fermenti loco illi exiſtat, vel an etiam ſuum fermentum multis aliis partibus communicent? Reſponſi loco ſit, quòd Domino olim oretenus notificârim, quòd maxima pars ſucci venarum lactearum ſe exoneret inter tunicas tam venarum, arteriarum, vaſorum roriferorum, membranarumque, quàm alias partes quæ in meſenterio inveniuntur, ut ita vehatur ad omnes partes corporis tam internas quàm externas, &c. Quàppe in gravidis etiam fœtus non nutritur ſanguine, ſed ſucco nutritio qui fœtui affertur, uti etiam à liquore, quem membrana animos includit, & qui non eſt urina aut ſudor, uti à quibuſdam tam olim quàm nunc fuit judicatum; Quòd vel nuper vidimus in ædibus D. Doctoris Stalpartii van der Wiele Med. D. & Anatomici Hagæ-Comitis, in recens nato infante, in quo ab ipſo oſtendebatur, quòd Urachus, ſive putatitius ille urinæ ductus, nullam planè cavitatem habeat perquam urina ex veſica in membranam Amnios poſſet venire.

Reliqua

Reliqua & minor pars fucci venarum lactearum mittitur per ductum thoracicum in anfractum vel gyrum ut inde in venam jugularem finiftram & in fanguinem transfundatur. Præter hæc vafa jam recenfita funt alia quæ fe non in fanguinem exonerant,uti ductus Virfungianus, qui fe in inteftinum duodenum effundit; tum ductus falivales, quorum liquor vel fputum non minus ac fuccus qui in ducta Virfungiano invenitur fermenti rationem habet. Scilicet faliva in ventriculo & hic fuccus in inteftinis.

Ex enarratis Tua Cl. colliget, quòd non rectè me intellexerit dum putavit ex me percepiffe quòd minima pars vaforum fermentiferorum concurrat ad elaborationem fanguinis, quia nil aliud à me dictum eft, quàm quòd minima pars venarum lactearum fuum fuccum in fanguinem effundat.

Quod porrò concernit quæftionem,an diftributio hujus fermenti etiam fiat per teftes, renes, mammas,glandulas falivales &c. ad illam refpondeo, quòd glandulæ falivales fuam falivam vel fermentum in os emittant; quòd refiduum quod per teftes, mammas, aliafque glandulas redit, ad cifternam vel receptaculum &c. vehatur. Uti fuperiùs retuli quòd fermentum ab omnibus corporis partibus, fe rursùs per vafa fermentifera in fanguinem transfundat; fed ductus roriferi rorem ad teftes tranfportant ut inde femen elaboretur, & ad mammas ut lac fiat; ut hinc pateat, quòd ex fanguine femen, lac, faliva &c. non conficiatur. Videat Tua Cl. ex pag. 74. tractatus curiofi *de virorum organis generationi infervientibus* à Celeberrimo Domino Regnero de Graeff Med. D. Delphenfi-Batav. nuper edito, quos difcurfus in fuperiùs laudati Domini Joh. Stalpartii van der Wiele ædibus, de feminis generatione; uti etiam de lactis, falivæ &c. mutuo habuimus. Nam nominatus D. de Graeff ex opinione tam veterum quàm hodiernorum fcriptorum judicabat, quòd femen, lac, faliva &c. ex fanguine elaborentur; in qua opinione Vir Cl. dicebat fe perftiturum, donec ipfi oftendiffem, quòd ros juxta meam fecandi methodum ad teftes, glandulas mammarias ductufque falivales &c. feratur; fed juxta hanc demonftrationem nec præfens temporum rerumque conftitutio, nec ipfa natura præfentis hujus negotii mihi permittit,ut me ulteriùs explicem. Attamen hoc in tranfcurfu dicam,quòd omnes illi, qui femen, lac, falivam & fuccum nutrititium pro fœtu &c. ex fanguine derivare volunt, nec per ullum calculum Mathematicum; nec per Philofophiam & fcientiam; nec per demonftrationem Anatomicam, vias, quæ huc juxta illorum opinionem inferviunt,

inserviunt, certò demonstraturi sint, multò minùs meas tollent; in quam meam sententiam alii Anatomici & inter illos prælaudatus D. Joh. Stalpart, non minùs Anatomicus expertissimus transit. Porrò ut pleniùs curiositati Tuæ Cl. satisfaciam, adjungam experimentum, quod nuper fecimus in ædibus hujus Domini Joh. Stalpart, ubi præsente Domino D. Cornelio Stalpart van der Wiele hujus fratre, & Cornelio van Solingen Chirurgo, nobis exhibebantur arteriæ crurales, quæ ante tres menses in ventre canino vinculis constrictæ & postea dissectæ erant, in quibus sanguis non inveniebatur, sed planè erant contractæ & angustæ redditæ, notabaturque simul, quod membranæ harum dictarum arteriarum post disruptionem & dissectionem suam, rursus coaluerint, in cujus dissectionis factæ medio in utraque arteriæ parte tuberculum aliquod duriusculum inveniebatur, parte illa omni carnosâ substantiâ destituta. Unde porrò petenda solutio quæstionis, quæ moveri posset, de viis per quas ductus roriferi suum rorem vehunt, si arteriis dissectis illarum membranæ sint disruptæ.

Denique quod concernit nuncium de obitu Domini Gutschovii, ut etiam hac in parte Tuæ Cl. satisfiat, responsum habe, quòd hic D. Gutschovius Professor Anatomiæ & Matheseos dum viveret in Universitate Lovaniensi, Vir in dictis Facultatibus & Scientiis, non minus in Philosophia & tota Medicina excellentissimus, Fatis cesserit Lieræ 4. Maii hujus anni, discedens Gandavum, ubi Vir ille Clarissimus ordini Canonicorum S. Baefftii insertus erat.

Quod si hic Dominus diuturniore vita gavisus fuisset, nec mihi cum ipso in reditu Sylvâ-Ducis multa incommoda supervenissent, quum ex mandato Præpot. D.D. Ordinum General. fœderati Belgii inquisiveram in cadaver Dominæ Valckenisse Abbatissæ dum viveret Monasterii in Oorschot, quæ inter Sanctas recepta erat, quia illius cadaver absque ullo adminiculo medicamentorum contra corruptionem præservantium per multos annos à puncto mortis incorruptum mansisse ferebatur; Et quidem quòd Dominus Gutschovius mecum de conditione cadaveris testimonium veritati conforme dederat, quale à me mandatum Præpotentum D.D. Ordinum 13. Julii, 1663. datum postulabat; quamvis hoc testimonium contrarium esse inveniebatur illi à Doctoribus & Professoribus Medicinæ Universitatis Lovaniensis & nomine tenus à D. M. de Ophem. P. Doorlinx & F. Plempio, 1658, 11. Jun. dato. Quod si in-

quam hinc incommoda multa non fluxissent, magnos progressus jam fecissemus in conscriptione nostræ Anatomiæ, additis figuris hanc spectantibus. Quippe Bruxellas veniens percepi quòd ob recensitam rationem quæstiones motæ erant, sustinebaturque quòd Domino Gutschovio notitia mea Anatomica non esset concredenda, quodque ipsi fides propter juramentum deponendum haberi non posset, cùm tamen ille juramentum præstitisset, (quod 15. articulo Contractûs inter D. D. Ord. Brabantiæ & me initi requirebatur, satisfecisset. Nam quia Excell. sua D. Marchio de Caracena solum Dominum Gutschovium inter tres à D. D. Ordinibus Brabantiæ tunc temporis propositos elegisset & idoneum esse judicâsset cui cognitio mea Anatomica aperiretur, nihil ampliùs contramoliri potuit, quàm hoc quòd dicebant Dominum Gutschovium teneri priusquam juramentum illud præstaret specimen edere & ostendere illa omnia, quæ ipsi à me prius monstrata erant, quod tamen adversabatur conditionibus prænominati contractûs. Hæ molestiæ posthæc ipsi pariebant (uti & ego non minimum illius sensi) magnum cordolium, magnamque molestiam, præsertim quia ipsius fides suspecta habebatur ut ne jurato quidem credi deberet nisi injunctum specimen edidisset.

Tenebatur hic Dominus Gutschovius, juxta 7. & 8. art. nominati Contractûs, cognitionem, quam ex mea informatione accepturus esset Latino stylo conscribere, ut hoc scriptum manuum nostrarum subscriptione & sigillis nostris munitum Archivis insereretur, ut illic custodiretur, sed hoc factum non est quia Excell. sua D. Marchio de Caracena, Dominique Delegati D. D. Ordinum Brabantiæ consentiebant, quòd exhibito demum specimine à Domino Gutschovio requisito, ego demonstrationem meam præsente solùm D. Gutschovio præstarem, quò conjunctim delineationes illas [quæ ut illi scripto prænominato jungerentur necessum erat, quò per illas omnia distinctiùs & fundamentaliter intelligi possent] eò meliùs adornaremus, quò toto opere ita absoluto hoc scriptum Archivis demum mandaremus. Et ut hoc effectui daremus omniaque ad perfectionem & finem optatum perduceremus sat temporis nobis concessum fuit. Sed nec hæ delineationes sunt factæ, nec quid Archivis mandatum, quia Professores Universitatis Lovaniensis noluerunt me juxta sæpius nominatum Contractum & diploma vel Patentes (uti ajunt) literas à Rege Hispaniæ concessas suscipere, causantes se Excommunicatione puniendos, si me, nisi Romano-Catholicam

Religio-

Religionem profiterer susciperent. Quod omne & quæ mihi præter hæc evenerunt clarè patent ex libello calci harum adjuncto. Sed ut paucis multa dicam, principales rationes, quæ tandem me coëgerunt ut mecum constituerem Lovaniam deserere, fuerunt, quòd ibidem in periculo vitæ versarer, quapropter illinc discessi, ut de hac passa injuria conquererer. Hæc querela primò instituta apud Excellent. Suam D. Legatum Hispaniensem Hagæ-Comitis residentem, ut de ea Excellentiam suam D. Castel Rodrigo certiorem faceret; sed finem petiti non prævidens, me ut subditum ad prælaudatos D. D. Ordines contuli, à quibus literas commendatitias ad prælaudatum D. Marchionem Castel Rodrigo accepi, ut per Excellentiæ Suæ authoritatem restituerer in integrum & mihi omnia mea mobilia à Magistratu Lovaniensi arresto detenta redderentur, sed nihil hæ literæ profecerunt, quippe nec hoc momento quid de meo salario frui, aut mobilia mea recipere aut compensationem passi damni accipere possum.

Quandoquidem igitur D. Gutschovius & ego ab invicem, modo enarrato, longè separabamur, ejusmodi excellens propositum infectum manere debuit, atque hoc pacto, interveniente morte D. Gutschovii, notitia meæ Artis apud me privatim manet mihiq; illius possessio absolutè restituta est. Neque etiam hucusque inaudivi, quòd quis vel à D. Marchione Castel Rodrigo vel à D. D. Ord. Brabantiæ (juxta 9. art. illius contractûs) in locum demortui D. Gutschovii sit substitutus aut substitui debeat, ut Anatomiam, & quod ab illa dependet, administret.

Hæc sunt, quæ concernunt res illas de quibus meam sententiam Tua Cl. petiit, sed quia T. Cl. addit, quòd subinde dubia hæserit anne mentem meam bene ceperit, quia nomina Belgica, quibus partes corporis exprimo fortè non distinctè satis percepit, consultum judicavi ad has tuas literas non solùm Belgico idiomate respondere, sed hanc meam responsionem unà cum *Vera delineatione Actorum meorum Anatomicorum* curare ut in Latinã linguam transferatur typisq; mandetur, ut ab omnibus doctis legi & intelligi possit. Estque hæc ratio quare mea responsio tam diu suspensa fuerit, sperans Tuã Cl. hoc mihi in sequiorem partem non interpretaturam. His finio & Tuam Cl. clementi Custodiæ & protectioni Omnipotentis commendo

Tuæ Clarit. Officiosissimus

LUDOVICUS de BILS de Coppensdamme.

Datæ Hagæ-Comit. 1668. die 20. Aug.

LUDOVICI DE BILS

Civitatis atque Territorii Aerdenburgici Prætoris, nec non in Academia Lovanienſi Profeſſoris Honorarii.

ACTORUM ANATOMICORUM,

Quæ obtigerunt ex quo Roterodamo diſceßit,

VERA DELINEATIO.

Um plurimi tùm in Philoſophia & Anatomia, tum in Medicina excellentes viri variis è locis à Bilſio identidem efflagitarent, atque difficultates aliquas illi moverent, quarum rogabant ſolutionem, atque adeo quid reſpondendum iis, qui Ductum Bilſii Roriferum rejicientes, alios in Vaſis Lymphaticis & Valvis ipſi contrarios Ductus putant inveniſſe, quidque de Chylo, Rore, Lacte, aliiſque certò ſtatuendum; quatenus ipſius æſtimatio fert & conſcientia, æquum duxit, primùm antecedentem verum rerum ſuarum ſtatum declarare, nimirum, quod forte fortuna cum Principe Viro aliquot abhinc annis Bruxellis in Gallias iter faciens, prima occaſione propter artem Marchioni Caracenæ innotuerit, & quia Marchio eminentiſſimis veri Principis virtutibus ac maximè indefeſſa diſcendi cupiditate flagrat, non multùm pòſt præſentia Marchionis fruebatur, cui in variis ſuis diſſectionibus ita ſatisfecit, ut tandem per illum & Brabantiæ Ordines cum Rege Hiſpaniarum pactus ſit, ut nimirum Rex illi viginti millia Carolinorum donaret, ac duo millia Carolinorum in ſtipendium annuum, atque tantundem ipſius filio, & præterea, in Regia Academia Lovanienſi Profeſſor Honorarius renunciaretur, utque ille quinque ſua cadavera condita, omnemque ſuam ſcientiam Academiæ tradere teneretur, atque adeo in manum cujuſdam eam in rem à Rege conſtituti Profeſſoris, qui in omnibus diſſectionibus atque lectionibus habendis vice ipſius Interpretis publicè fungeretur, ut ita Anatomia ac naturæ humanæ cognitio, quantum in ipſis foret, in Academia Lovanienſi ad ſummum perfectionis gradum eveheretur, quibus ritè compoſitis, pacta Laboris mercede, prout par erat, gaudere voluit Bilſius.

Bilſius. At, ecce, canterius in limine, ut ſumma cùm moleſtia atque rem promovente Marchione quatuor & viginti millia Carolinorum, aliiſque intercedentibus unius anni ſtipendium tandem conſecutus fuerit. Cæterùm, quamvis duas primas conditiones executus ſit, tertiam exequi etiam paratus eſſet, Profeſſorio munere fungi nequaquam conceſſum fuit, Profeſſoribus Lovanienſibus ipſi adverſantibus, hujus ſuamque Religionem variam prætexentibus; pactum quippe atque mandatum Regis Hiſpaniarum cum Bilſio initum ipſique exhibitum ſi exequerentur, excommunicatum iri, cum tamen pacti non fuerint ignari, ipſumque Bilſium eſſe Prætorem Civitatis Ardenburgi Religioniſque Reformatæ, prout in Concilio D.D. Brabantiæ Ordinum Dux Bourneville inferebat, *Accipiamus ſcientiam, & mittamus Conſcientiam.* Adeoque jusjurandum in manu Abbatis Parcenſis præſentibus Marchione Caracenæ, Delegatiſque à D.D. Brabantiæ Ordinibus more Reformatis uſitato perhibuit. Hæc ita ſe habere adjectis tum publicis tum privatis teſtimoniis, literiſque quo tempore illic commoratus eſt, hinc inde datis aſſerere voluit Bilſius, quaſque probantibus ipſis Ordinibus animus erat typis mandare, tum ut ipſos ab ulteriore moleſtia exoneraret, tum maxime ut ſuos & notos & clandeſtinos hoſtes hiſce evinceret, ipſorum ſuſpicionem falſam eſſe: ipſorum namque cavillationes certum eſt præſenti rerum ipſius ſtatui, modò ne impediantur, nocere; ipſum verò prima occaſione omnem moleſtiam devoraturum, quia D. Sasburg Illuſtriſſ. D.D. Fœderati Belgii Ordinibus à cauſis Bruxellis Excellentiſſ. Caſtel Rodrigo jam demonſtravit injuriam, quam Lovanienſes ipſi hactenus factitarunt & etiamnum factitant, adverſante immunitate illi à Rege Hiſpaniarum conceſſa, qua ipſi libertas conſcientiæ indulgetur. Num verò Gubernator captiones Lovanienſium Regiæ Majeſtati præferat, patebit: inſignes ſaltem ipſius virtutes ubique cognitæ nil quicquam ſinunt Bilſium adversùm ipſius nomen præſumere. Ex ſequentibus patebit quàm cæcutiant libellorum ſcriptores in iis quæ inveniſſe deprædicant, adeoque quàm ficulneis niti ſe rationibus, quibus Ductum ipſius Roriferum impugnant: nihilominus ne putent in eorum gratiam eouſque artem ſuam ipſum revelaturum: jam dudum indigni habentur, qui ab ipſo ſeriò doceantur aut cenſuram ſubeant, adeoque nomen ſuum parum ab ipſis pati poſſe arbitratur: ſi hactenus prout res ipſi cognita fuit, non ſcripſerit, ad id non tenebatur; neque ſcientiam ſuam animus fuit unquam revelare, ſed modò indicare quæ ignorant, atque ita

nunc; verùm paulò evidentiùs quàm antè : & maximè propter superiorem petitionem, utque quantum licebit, dubitationi eorum satisfaciat, qui absque malivolentia ex defectu cognitionis modò, ab ipsius opinione dissentiunt, quomodo plurimis præclaris viris jam nuper satisfecit, quod maximè in declaratione ipsius Ductus Roriferi, Valvarumque quas dicunt nuper inventas, explicatione constat, atque ita se res habet.

Ductus ejus Rorifer atque universa vasa, ut vocant lymphatica, quatenus Rorem ferunt, valvis omnino carent, tam partem inferiorem versùs & ab illa, quàm superiorem versùs & ab illa ; hæc est unica ejus veritas: at regeritur, ipsum fasum esse, illas jam dudum in Ductu Rorifero ostendisse, & Sassium Roterodamensem Medicum illud affirmare, adeoque Hagæ-Comitis ipsi fuisse demonstratas, illo nihil contradicente, quas tamen antea toties negasset: at ut verbo dicam, nec illi, neque quisquam mortalium Ductum ejus Roriferum neque vasa lymphatica verè hactenus cognoverunt, quamvis illa secundum naturales eorum proprietates absque ullo errore evidenter descripserit. Hoc fortè ænigma videbitur, atque ita est : namque videntes nihil viderunt atque palpantes nihil palparunt. Cæteros quod attinet, licet eorum objectiones veræ sint, verum etiam & ipsi risum movisse hac in re secundum ipsorum opinionem se componenti non secundùm veritatem ipsi penitùs cognitam, neque abs re: quorsum namque doctiores redderet eos, qui omni conatu nihil tam captabant, quam ipsum tandem aliquando suis insidiis capere ? Næ plus voluptatis quam commiserationis ex ipsis cepit, siquidem in præjudicium ejus nominis putatitiæ suæ scientiæ aura moti agitabantur: se ipsi saltem miserè deceperunt, neque unquam cognoverunt Ductum Roriferum cunctaque vasa lymphatica ex duplis constare tubis, quorum exterior Rorem, interior verò alium succum vehat, cujus usus ipsis hactenus ignotus & Attendite hîc, illum exteriores tubos solùm & propriè vocare vasa Rorifera aut lymphatica, illi namque soli ex moschosis fibris complexi Rorem ferunt, nulla usquam impediti valva, ductu continuo à centro corporis circumferentiam versùs ibique terminantur, prout dissectus ejus Canis illud demonstrat. Lateriores (excepto ab ipso ante dicto Tubo Rorifero) hîc & alibi se cum exterioribus per quasdam ad id determinatas glandulas sociantes, inde quendam succum quasi per colationem recipiunt, qui per glandulas Cisternam versùs, indeque interiorem maximum tubum legens Receptaculum tortuosum reperit, atque ita Cordi se immiscet, in quod

semel

semel infusus nunquam cum præcedentibus iterum se miscere potest, inque his tubis interioribus hæ ad ea celebratæ valvæ reperiuntur, quas stultum foret putare Bilsium modò nuper vidisse; cuivis siquidē constat, annos abhinc duodecim illum succos ex variis canibus glandulatim extraxisse, inque urnulis servasse: quare tum etiam animadvertit illos succos Rorem aut lympham nunquam dici posse, verum fermentum, ita ut illorum vasa inde vasa fermentitia apud se dixerit, atque revera sunt talia, verùm de his aliàs pluribus.

Putat etiam Bilsius sufficere hoc manus oculatas habentibus. Habent saltem unde se exerceant, atque vasa lymphatica, quæ adeò jactant, nunc demum investigent, quemadmodum in negato Receptaculo tortuoso inquirendo antea non minùs quàm novennium sudatum est ab illis. Non verò invidet ipsis hoc exercitium, sufficit demonstrasse se humani corporis ita gnarum esse, prout se venditavit, quicunque tandem prætextus agatur. Si quis ulteriorem demonstrationem ab eo petit, illam denegat, quousque Lovanii recipiatur, quando iis qui errorem suum haud gravatè fassi fuerint, benignè satisfaciet, atque paratus erit discere, quod hactenus ignorat, ab illis, qui, si Diis ita placet, ad id idoneos se præstiterint.

Cæterùm ut posteriori petitionis parti satisfiat, scilicet, quid porrò de Chylo, Rore & Lacte judicandum: nullum dari alium Chylum quàm in venis statuit, Rorem verò esse omnino eundem, quem in usu tubi dicti fermentitii descripserit, ac tandem quibusdam in locis se inserentem in quibusdam glandulis colligi, perque eas colatum Lac fieri.

Hic quicquid amicæ eorum petitioni respondere valet, neque dubitat, quin ipsis satisfecerit, quippe ulterius progredi vetat ejus juramentum. Atque revera verbis sesquipedalibus satis usus videtur; sibi namque persuadet, hæc ab adversariis suis veritatem ignotam non ausis adstruere, non aliter exceptum iri. Verùm enim verò quid dicant, si illos vellet persuasos, omne nostrum corpus nihil aliud esse quam majorum & minorum tuborum contextum, atque se minimam eorum fibram, licet quadruplo exilior sit quam est capillus, demonstrare posse, atque ita evidenter, quo pacto totum nostrum compositum sit, quam evidenter de aliquo ædificio demonstratio institui potest. Quid dicant, si Mense Martio violenta morte extinctum cadaver servet, quousque Itali, Hispani, Sueci, Dani &c. Lovanium se contulerint, ejusque dissectioni interfuerint, quam etiam post tres menses per quinque aut sex septimanas in eo, prout

prout in cadavere recente, inſtituet? Annon hoc ipſis meræ videatur Chimeræ atque inſomnia? & tamen nihil ſub Luna tam certum, quam certum eſt illum utrumque perficere poſſe.

Jam abhinc triennio hujus poſterioris ſpecimen edidiſſet, pactum executioni modò mandatum fuiſſet, & ipſe ſtipendium ſuum potuiſſet obtinere: quare Graphiarius Bouton omnium ſcientiarum ſtudioſiſſimus apud Theſaurarium oleum & operam perdidit, uti in epiſtola nequicquam ea de re ad eum data videre eſt. Alterum verò jam dudum præſentibus perſpicaciſſimo Marchione Caracenæ eamque ad rem Delegatis è Brabantiæ Ordinibus, doctiſſimiſque Eccleſiaſticis ac Politicis ita demonſtravit, ut abundè illis ſatisfactum ſit, prout ex inſequente pacto ulterius patet. Non eſt quod hic prætexatur, ſummos illos viros utpote ultra crepidam judicantes facilè potuiſſe falli: verum, præterquam quod periculi plena ſit alea principes viros eo modo palàm fallere, abunde cautum erat: illi enim non modò ſuis, verùm etiam ſummorum ſuorum Profeſſorum ac Doctorum oculis rem perſpiciebant, cujus rei documentum infallibile in ſpecimine ejus operis, quod D. Gutſchoven præſentibus D.D. Profeſſoribus ac Doctoribus Lovanienſibus ac Bruxellenſibus Plemp, Dorlix, Leſpiere & Overdaed, ſolùmque ex ejus inſtitutione dedit. Verùm quorſum pluribus verbis? Hujus rei veritatem paginæ ſequentes ſic aperire poſſunt, uti Bilſius, quamprimùm Lovanii reſtitutus fuerit, cum bono Deo coràm ipſis demonſtrabit, ut ſiniſtræ opinioni, labori inutili, indeque provenientibus diſputationibus imponatur finis.

Bruxellis 2. Martii 1667.

LUDOVICUS DE BILS
De Coppenſdamme.

Pactum

Pactum cum Appendice.

TRes Brabantiæ Ordines audito quicquid ab Abbate Parcensi, Barone Melsbrocki, & Consulibus Bruxellensibus eam ad rem delegatis, Domino Boutono eorum Graphiario interveniente varia post colloquia ipsorum nomine transactum & cum Nobilissimo Ludovico de Bils, Coppensdammi Toparcha de quinque cadaveribus ab ipso Nobilissimo de Bils conditis, ipsiusque speciali dissecandi methodo, cæterisque rebus inde dependentibus, hodiè tandem convenerunt, ut ipsorum Delegati transactum ratum habeant prout sequitur.

I.

Nimirum, ut D. de Bils quinque cadavera condita tribus Brabantiæ Ordinibus aut eorum Delegatis tradat in usum Facultatis Medicæ in Academia Lovaniensi, ut in ea conserventur, atque studiosorum Medicinæ institutioni inserviant, quousque ipsis Ordinibus æquum visum fuerit.

II.

Ut D. de Bils suam dissecandi methodum tam incruentam quam cruentam atque demonstrationem Roriferorum Ductuum, Lymphaticorum Vasorum, Tortuosorum, Receptaculorum, Cisternarum, Valvularum, Vasorum, Membranarum, Tunicarum, earumque mosci moschorum, minimorum vasorum terminationes, tororum fibras cum eorum tunicis, succorumque colationem, cæterasque partes exactam dissecandi artem continentes ipsi nunc, aut etiamnum noscendas à tribus Ordinibus aliquem denominatum, nullum verò alium doceat.

III.

Ut eundem in dissecandi ἐγχείρησι prædictorumque demonstratione, quantum in ipso erit, exerceat, ut illo mortuo, eadem dissecandi methodus, exercitiumque Anatomicum ab illo nóscatur & continuetur, ipseque doctus sit alium ab ipsis Ordinibus denominandum docere.

IV.

Ut omnem dissecandi artem denominando scriptis primum exhibeant, ut ille ex scriptis solum omnem artem ediscat, sin minùs, porrò edoceatur.

V.

Ut hoc peracto, D. de Bils cum denominando imposterum in Academia Lovaniensi Anatomiam publicè exerceat in hominum ac bestiarum corporibus, pro re nata juventutem in ea exerceat, omnesque partes evidenter demonstret, neque dissectionem incruentam aperiat.

VI.

Ut secretò atque unà nullo præsente præparent, quæ ad incruentam cadaveris humani dissectionem requiruntur, omnes verò ejus partes vel capillo minores palam separent.

VII.

Ut denominandus omnem dissecandi methodum Latinè describat cum iis quæ inde dependent, quantum poterit, evidentissimè, eamque descriptionem D. de Bils Belgicè interpretetur, scilicet, num ipsi placeat.

VIII.

Uti hoc peracto, ita ut omnes ex ea descriptione illam dissecandi methodum ediscant, duo duplicata ejus descriptionis exemplaria in utraque lingua subscribant atque obsignent, ut serventur loco ab Ordinibus denominando duobus reconditoriis, utroque duabus clavibus occluso, quarum apud Ordines, altera apud Facultatem Medicam custodietur.

IX.

Ut alterutro mortuo alium ab Ordinibus denominandum superstes doceat, atque in Anatomia exerceat, neque tamen arcanum alteri unquam revelet.

X.

Ut D. Petrus Carolus Ludovici filius de Bils si se Anatomiæ velit applicare, uti in primo denominandi locum surrogetur, omnibus præferatur, ita tamen ut antedictas conditiones observet.

XI.

Ut D. de Bils juret se suam dissecandi artem nulli alii revelasse, neque revelaturum directè neque indirectè nisi ab Ordinibus eam ad rem denominando aut denominandis.

XII.

Idem facturi sunt omni tempore illud rogati denominandus aut denominandi, ut dictum arcanum apud Academiam permaneat, neque retegatur, communicetur aut reveletur, nisi qui ab Ordinibus ad id obtinuerint authoritatem.

XIII.

Ut D. de Bils Theatrum Anatomicum in Academia Lovanienſi ab ipſo diſſecandis tam hominum quam beſtiarum corporibus, quantum in ipſo erit, exornet, neque eapropter aliquam mercedem petat.

XIV.

Ut toto vitæ curriculo in dicta Academia munia iſta Anatomica publicè exerceat, neque niſi conſenſu Ordinum ab illis deſiſtat.

XV.

Ut ipſe atque denominandus, ubi illa dictam artem doceri potuerit, quiſque ſeparatim aut unà juramentum præſtent, quod cognitio acquiſita ſit, atque ab aliis facilè atque exactè acquiri poſſe, prædicto ſcripto modò perlecto.

XVI.

Quare D. Bilſio D. D. Ordines per ſuum Theſaurarium van Aſſche duo & viginti millia florenorum Rhenanorum numerabunt ex quo ab ipſo Prædictis conditionibus ſatisfactum fuerit, alterum dimidium portione æquali, duobus prioribus immediatè ſequentibus ſpatiis.

XVII.

Præter annuum florenorumbis mille ſtipendium, quod D. de Bils numerabitur ex vectigalibus, ſuæ atque filii ſui vitæ tempore, dum uſque ad obitum ea munia in dicta Academia exerceat ac continuet, atque ſi ante filium diem obeat, filio ejus numerabitur illud ſtipendium dum vivit.

XVIII.

Ea conditione, ſi D. de Bils aut ejus filius vel à Rege vel D. D. Ordinibus, vel dicta Academia de Officio aliquo proſpiciatur, diminuetur de ſtipendio tantum quantum de beneficio accreſcet.

Quare D. D. Ordines ſuis Delegatis ad paſciſcendum atque prædictas conditiones exequendum fidem faciant cuncta tamen approbaturo Gubernatore.

Actum in Collegio D. D. Ordinum
Bruxellis 12. *Junii* 1663.

Me præſente

J. Bouton.

Et paulò inferius.

GUbernator intellecto harum literarum argumenti Regii Tusci Advocato Consilio concessit, atque hisce concessit, ut Brabantiæ Ordines illorumve Delegati pactum cùm Ludovico de Bils ratum habeant, quod unà conceperunt modo in hisce contento, excepto, quod corpora condita tradantur Gubernatori, aut eam ad rem denominando in usum Facultatis Medicæ in Academia Lovaniensi, quodque ii, quibus arcanum revelandum sit semper à Rege denominandi sint, aut Gubernatore ejusque successoribus harum Provinciarum Gubernatoribus Generalibus è numero trium in Anatomia experientissimorum, quos Ordines proponent, eamque ad rem denominabunt, ac præterea quod Bilsius jusjurandum, ad quod tenetur, præstabit Gubernatori, aut ab eo denominando. Jubet Gubernator, ut Bilsio dimidium florenorum duorum & viginti millium ipsi addictorum numeretur è paratioribus nummis vectigalium extraordinariorum, quàm fieri poterit, promptissimè, alterum verò dimidium portione æquali, duobus prioribus immediatè sequentibus spatiis, à Norberto van Assche Consiliario ac vectigalium Brabantiæ Quæstore Generali, atque hasce exhibentis, hujusve exemplar authenticum, additasque literas fidei in rationem ejus impensis solutio habebitur rata, prout æquum erit.

Datum Bruxellis 18. *Augusti* 1663.

Signatum

D E. Vt.

Subscriptum

Marchio Conde de Pinto.

Inferiùs subsignatum

P. d'Ennetierres, P. de Brecht, Petri Champnant, & Ja. le Roy.

Adhuc inferiùs ita legebatur.

Infrà scripti pro authoritate antè memorata, acta sua uti dictum est, strictè regere pollicentur: se obstringendo, &c. renuntiando &c.

Datum Bruxellis 13. *September* 1663.

Subsignatum

F. Libert, Abbas Parcensis, Baro Melsbroecki. G. F. Marselaer, J. Bouton, atque Ludovicus de Bils, de Coppensdamme.

Decemb.

Decembris 2. die 1663. juramentum dixit Bilsius Reverendo Domino Abbati Parcensi, præsentibus Barone Melsbroecki & Consulari Bruxellensi Marselaer meque Graphiario.

Subsignatum

J. Bouton.

Brabantiæ Ordines accipientes superius, jubent, ut eorum Thesaurarius van Assche se secundum illud componat, quatenus attinet solutionem Bilsio addictam, à Gubernatore Regiique Tusci Consiliariis concessam, nimirum, ut dimidium florenorum Rhenanorum duorum & viginti millium Bilsio numeret, quamprimùm ipse conditionibus pacti satisfecerit.

Datum Bruxellis 6. Decemb. 1663.

Signatum

Vlier, vt. *Taye,* vt. *Broeckh.* vt.

Subscriptum

J. Bouton.

Concordat cùm Originali.

J. Bouton.

D. *Ludovicus de Benavides, Carillo & Toledo, Marchio Fromistæ & Caracenæ, Comes de Pinto, Domino Nostro Regi à Consiliis Statûs, Gubernator & Capitaneus Generalis Belgii ac Burgundiæ &c.*

Domini Domini.

Cum Ludovico de Bils Bonemi ac Coppensdammi Toparchæ, necdum prout transactum est, satisfactum sit, hisce significantes petimus, & tamen à Rege mandamus, ut actutum illi satisfiat, cum corpora dissecta Academiæ Lovaniensi nequeat exhibere, antequam ipsi, prout transactum est, satisfactum sit. Hisce tutelæ divinæ vos commendo.

Bruxellis 4. Decemb. 1663.

Signatum

Comes de Pinto.

Inferiùs subsignatum

Vereycken.

Inscriptio erat.

D.D. Antiſtitibus, Nobilibus ac Delegatis ex urbibus capitalibus Provinciæ ac Ducatus Brabantiæ iſtius Provinciæ Ordines repræſentantibus aut eorum Delegatis.

D. Ludovicus de Benavides, Carillo & Toledo, Marchio Fromiſtæ & Caracenæ, Comes de Pinto, Domino Noſtro Regi à Conſiliis Statûs, Gubernator ac Capitaneus Generalis Belgii ac Burgundiæ &c.

Domini Domini.

Graphiarius Bouton nobis ſignificavit de miminis Anatomico Bilſio numerandis, non poſſumus non vobis indicare, abſonum nobis videri, quod Graphiarius nobis ſuper ea re memoravit, cum à Rege Ordinibuſque Provinciæ ac Ducatûs Brabantiæ ita tranſactum ſit, periclitaretur nempe fides Regia, nî Bilſio modo quo tranſactum eſt, ſatisfiat, quod cum differri ulteriùs nequeat: ſignificamus vobis & tamen à Rege mandamus, ut apud Conſiliarium in Concilio Brabantiæ Gutſchoven deponantur dicti nummi uſque quò Bilſius ſe ſolvat, ut utraque pars de executione pacti tuta ſit. Hiſce tutelæ divinæ vos commendo.

Bruxellis 29. *Januarii* 1664.

Signatum *Comes de Pinto.*

Inferiùs ſubſignatum

Vereycken.

Inſcriptio erat.

D. D. Antiſtitibus, Nobilibus ac Delegatis ex urbibus Capitalibus Provinciæ ac Ducatûs Brabantiæ iſtius Provinciæ Ordines repræſentantibus aut eorum Delegatis.

D.D. Ex Ordinibus Brabantiæ Delegati ad literas Gubernatoris 29. ſuperioris menſis datas, atque quod à D.D. Ordinibus 28. antè ſtatutum erat, jubent, ut eorum Theſaurarius van Aſſche apud D. Conſiliarium van Gutſchoven florenorum Rhenanorum duo & viginti millia deponat ea conditione, ut apud eum permaneat uſque quò de conditionibus pacti D.D. Ordinibus ſatisfecerit Bilſius, & illi ea de re judicaverint.

Datum Bruxellis 1. *Februarii* 1664.

Signatum *Vlier,* vt. *Taye,* vt. *Brouckh.* vt.

Subſcriptum *J. Bouton.*

Guber-

Gubernatori.

Humillimè indicat Ludovicus Bilsius, quomodo Brabantiæ Ordines stipulati sint à Consiliario Gutschoven, ne nummos ab ipsis Ordinibus apud illum depositos Bilsio numeret, ni priùs Ordinibus plenariè satisfaciat: ille Graphiarium Bouton rogavit, qua in re consistat plenaria illa satisfactio: qui respondit, se Delegatis Ordinariis ea de re locuturum, vel, si res exigat, Ordinibus Generalibus ad 27. hujus mensis convocatis. Ea ratione sit venia dicto, executionem facti ulteriùs protrahere videntur, quomodo hactenus. Quare humillimè rogat Bilsius Excellentissimum Dominum ne opus hoc ulterius differatur, verùm brevi executioni mandetur, prout novissimè statutum est præsentibus Gubernatore, Graphiario Bouton ac Professore Gutschoven, nimirum, ut suam dissecandi artem dicto Professori scriptis tradat Bilsius, quam ubi vel ex scriptis didicerit, vel, si opus fuerit, explicante Bilsio, Professor præparabit canem, in quo demonstrabit Gubernatori præsentibus Doctoribus l'Espiere & Overdatz quicquid ante Bilsius Gubernatori tribusque ex Ordinibus Delegatis demonstravit, deinde ubi Professor juravit se plenariè didicisse, talemque esse quæ arcana maneat, & tamen vel minimas particulas illâ retegi ac demonstrari posse: atque adeo ut Gubernator fateatur se ex dissectione Professoris perspexisse quicquid antè Bilsius Gubernatori demonstravit, tunc Bilsium satisfecisse ita ut actutum numeros depositos accipiat, quo facto &c.

Signatum

LUDOVICUS de BILS *De Coppensdamme.*

Extractum ex deliberationibus D.D. Brabantiæ Ordinum, atque ex iis Delegatorum.

Ultima Martii 1664.

Graphiarius Bouton significavit, Gubernatorem sibi tradidisse libellum supplicem ipsi à Ludovico Bilsio exhibitum, quo nummos apud Consiliarium Gutschoven depositos acciperet, quamprimùm conditionibus sequentibus satisfecerit, nimirùm, ut suam dissecandi artem Professori van Gutschoven scriptis tradat, quam ubi vel ex scriptis didicerit Professor, vel,

vel, ſi opus fuerit, explicante Bilſio, Profeſſor ſolus & abſque alteriùs ſubſidio canem præparabit, in quo demonſtrabit Gubernatori præſentibus Doctoribus l'Eſpiere & Overdats quicquid antè Bilſius Gubernatori tribuſque ex Ordinibus Delegatis demonſtravit, quo facto, Profeſſor jurabit, omnia ſe exactè percepiſſe, atque artem revera talem eſſe, qualem Bilſius Gubernatori dictiſque Ordinibus præſtitit, illaque arte vel minimas humani corporis particulas retegi ac demonſtrari poſſe, neque tamen artem ulli innoteſcere, ac tandem ſi Gubernator fateatur ſe ex operatione ac Profeſſoris demonſtratione vidiſſe quicquid antè Bilſius demonſtravit: deliberatione habita num ſcilicet Ordinibus ſatisfecerit Bilſius, ut illi hoc tantùm peracto dicti nummi depoſiti numerentur, convenerunt, illas operationes Gubernatoris conſenſu debere fieri, ſe delegatiſque præſentibus, atque non ſolùm Doctoribus l'Eſpiere & Overdatz verùm etiam Plempio ac Dorlix ex Academia Lovanienſi, atque ſi ab omnibus Doctoribus judicetur, artem revera talem eſſe qualem Bilſius prædicavit, ac Profeſſorem van Gutſchoven illam percepiſſe ac operatum eſſe modo quo Bilſius, nec non dato ab illis Doctoribus teſtimonio, juramento ac ſigillo, atque ab ipſo Bilſio de facto Academiæ Lovanienſi in uſum Facultatis Medicæ traditis quinque corporibus conditis cum cæteris ſecundum pactum, tum demum Bilſio dictos nummos numeratum iri, aliàs non.

Infrà legebatur

Concordat cum Originali

Signatum

J. Bouton.

Nos infraſcripti fidem facimus, Dominum *Gerardum Gutſchoven,* Anatomiæ in Academia Lovanienſi Profeſſorem, in præſentia Excellentiſſimi Domini *Marchionis de Caracena Belgii Gubernatoris, & Deputatorum Dominorum Ordinum Brabantiæ* nobis exhibuiſſe aliquot Cadavera Canum artificiosè admodum diſſecta in iiſque demonſtraſſe more novo & inaudito, abſque ulla ſanguinis effuſione varias partes hactenus omnibus ignotas, & inter has potiſſimum ductum Chyliferum, illiuſque receptaculum & progreſſum ſecundum longitudinem ſpinæ ejuſque in venam jugularem inſertionem. Inſuper flexum, circuli quadantenus emulum, illaque demonſtrata,

monſtrata, & deinceps alia plurima eadem arte demonſtranda, fore talia, ut Reſpublica medica magnum augmentum & utilitatem ſit habitura.

Bruxellis 28. *Aprilis* 1664.

Subſignatum

P. Dorlix & Adr. Wolffs.

Nos infraſcripti idem atteſtamur, & præterea eadem nos vidiſſe demonſtrari à Domino *Ludovico de Bils.* In diſſectione *Canum* taliter ut diſſectio & demonſtratio utriuſque nobis videatur eſſe eadem & per omnia ſimilis.

Bruxellis die quo ſupra

Subſignatum

I. de l'Eſpiere Excellentiſſimi March. de Caracena Med. Cub. & L. Overdatz.

Eodem die D.D. de Bils ac Profeſſor Gutſchoven præſente Gubernatore, D. Abbati Parcenſi, D. Baroni Melsbroecki juramentum Articulo 15. Pacti inter Bilſium ac D.D. Brabantiæ Ordines initi memoratum præſtiterunt, me ſubſcripto etiam præſente.

Signatum

J. Bouton.

Maji 5. die 1664. Profeſſor Gutſchoven & juramentum articulis 11. ac 12. Pacti nominatum perhibuit Domino Antiſtiti van Vlierbeke.

Signatum

J. Bouton.

Nos Rector & Univerſitas Studii Generalis Lovanienſis declaramus & agnoſcimus Dominum *Ludovicum de Bils, Dominum de Bonem & Coppenſdamme*, nobis tradidiſſe quinque Corpora Anatomicè diſſecta & Balzamo condita idque hodierna die, ex Commiſſione & Mandato Excellentiſſimi Domini Gubernatoris, cujus literas itidem ex manibus dicti Domini de Bils de data 4. Decemb. 1663. accepimus, ac in plena Univerſitatis

congregatione perigimus in quorum fidem hisce sigillum nostrum subimprimi ac per Secretarium subscribi jussimus.

Lovanii anno à Circumcisione Domini, 1664. Mensis Maji die prima,

Inferius erat scriptum,

De Mandato Dominorum meorum,

Subsignatum

Petrus Mintart.

Et sigillatum cum dicto sigillo.

D. Ludovicus de Benavides, Carillo & Toledo, Marchio Fromistæ & Caracenæ, Comes de Pinto, Domino Nostro Regi à Consiliis Status Gubernator ac Capitaneus Generalis Belgii ac Burgundiæ &c.

Domini Domini.

Cum pacto abundé satisfecerit Bilsius, quomodo ex testimoniis apud vestrum Graphiarium Bouton videre est, vobis significamus, ut absque ulteriore mora illi florenorum apud Consiliarium Gutschoven depositorum duo & viginti millia numerentur. Itaque tutelæ divinæ vos commendo.

Bruxellis 2. Maji 1664.

Signatum

Comes de Pinto.

Et inferiùs

Vereycken.

Inscriptio erat.

DD. Antistitibus, Nobilibus ac Delegatis ex urbibus capitalibus Provinciæ ac Ducatus Brabantiæ istius Provinciæ Ordines repræsentantibus, aut eorum Delegatis.

E Brabantiæ Ordinibus delegati visio Gubernatoris literis 2. hujus mensis datis de florenorum duobus & viginti millibus antehac apud Consiliarium

siliarium Gutschoven depositis, ut pacto inter D.D. Ordines & Ludovicum de Bils inito satisfiat, consentiunt, ut datis eorum Thesaurario van Assche literis ab ipso Bilsio de acceptione istorum nummorum ex decreto Gubernatoris ac Dominorum fisci Regii Consiliariorum superioris anni 1663. die 18. Augusti & cæteris annexis sub Dominorum sigillo, D.Consiliarius Gutschoven nummos istos Bilsio annumeret.

Datum Bruxellis 5. Maji 1664.

Signatum

Vlier, vt. *Taye,* vt. *Brouckh.* vt.

Subscriptum

J. Bouton.

Superiores florenos bis & vicies mille à Thesaurario van Assche accepisse fateor ex antecedente decreto.

Signatum

LUDOVICUS DE BILS *De Coppensdamme.*

Concordat cum Originali

J. Bouton.

Excellentissimo Marchioni Caracenæ Brabantiæ Ordines.

Humillimè significant Brabantiæ Ordines accepisse Excellentissimum Dominum ex decreto superiore 18. Augusti pactum inter se & Ludovicum de Bils antea initum de quinque corporibus conditis, ejusque dissecandi arte latiùs in dicto pacto memoratis, & quia in eo mentio fit, ut quibus ars concredenda sit, à Rege sint nominandi, aut Gubernatore, ejusque successoribus, harum Provinciarum Gubernatoribus Generalibus, è numero trium in Anatomia experientissimorum, quas Ordines ad id proponent ac denominabunt, Ordines secundum beneplacitum Gubernatoris se componentes, hisce Excellentissimo Domino reverenter proponunt Gerardum de Gutschoven, Anatomiæ ac Matheseos Professorem, Vopiscum Fortunatum Plempium & Petrum Dorlix Medicinæ in Academia Lovaniensi Professores, humillimè supplicantes, trium istorum unum denominare Excellentissimo Domino placeat, cui à Bilsio ars illa declaretur, quo facto &c.

Exemplar Responsi.

Gubernator intellecto hujus libelli argumento denominavit ac denominat Gerardum van Gutschoven, ut illi ex pacto inter supplices ac Bilsium inito Bilsius artem suam in eo nominatam declaret, unumquemque articulum ad id observando.

Datum Bruxellis 24. *Octobris* 1663.

Signatum *L.M. de Pinto.*
Inferius *Ex mandato Gubernatoris.*
Signatum *Vereycken.*
Concordat cum Originali.

Teste A. D. coster Not. Publ.

Regis Hispaniarum diploma.

P*Hilippus Dei gratiâ Rex Castiliæ, Leonis, Arragoniæ, utriusque Siciliæ, Hierosolymæ, Portugalliæ, Navarræ, Grenadæ, Toleti, Valenciæ, Galliciæ, Maillorcæ, Minorcæ, Seviliæ, Sardaniæ, Corsicæ, Murciæ, & Jaënæ, Algarbæ, Algerivæ, Gadum, Insularum Canariæ, Insularum atque terræ continentis Oceani, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantiæ, Lemburgi, Luxenburgi, Gelriæ, & Milani, Comes Habsburgi, Flandriæ, Arthesiæ, Burgundiæ, Comes Palatinus, Thirolæ, Hanoviæ & Namurci, Princeps Svaviæ, Marchio Sacri Imperii, Romæ, Dominus Salinarum, Mechliniæ, atque Dominator in Asia & Africa.* Hasce præsentes visuris Salutem. Notum facimus, quod propter laudabilem famam nobis de nostro perdilecto *Ludovico de Bils, Coppensdammi Bonemi &c.* Toparcha nunciatam, deque ipsius scientia atque in arte dissecandi experientia, cùm incruenta, tum cruenta, cæterisque inde dependentibus scientiis, ipsius fide atque industria abundè acquiescentes ipsum Bilsium ex deliberatione nostri perdilecti ac fidelis Consanguinei *Domini Ludovici de Benavides, Carillo & Toledo, Marchionis Fromistæ ac Caracenæ, Comitis Pintæ, Nobis à Consiliis Statûs, Locitenentis Gubernatoris atque Capitanei Generalis Nostri Belgii Burgundiæque &c.* ordinavimus ac denominavimus, ordinamus ac denominamus hisce ad exercitium Anatomicum in Academia nostra Lovaniensi juxta nostrum perdilectum Professorem Anatomiæ Gerardum van Gutschoven, aut alios ejus loco posthac quà publicè, quà privatim demonstret ac indicet quicquid prolixiùs explicatur in tractatu & pacto inter ipsum ac nostros perdilectos ac fideles Provinciæ ac Ducatus

tus

tus Brabantiæ Ordines inito ac concluſo, atque à memorato Conſanguineo noſtro nomine accepto ſecundum acta 12. Junii, 18. Auguſti ac 13. Septembris vertentis hujus anni data, & quicquid inde dependet, ut agat quicquid bonus ac fidelis Anatomicus valet ac tenetur agere, atque ad dictum exercitium pertinet: & juxta ſtipendium dicto tractatu expreſſum, honores, jura, præeminentias, prærogativas, immunitates, emolumenta, utilitates eò pertinentes, quibus muneribus ut fideliter fungatur ex dicto pacto, tenetur Bilſius juramentum præſtare noſtro perdilectò ac fideli, Domino Philippo Guilielmo de Steenhuys Equiti, Baroni Poederleæ, Domino Flerſæ, Moerbecæ &c. nobis à Conſiliis Status ac Secretario, ac Brabantiæ Cancellario, quem ad id denominamus ac mandamus, ut juramento à Bilſio perhibito, illum conſtituat, ubi, quomodo, & à quibus illud fieri decet, in dicto exercitio Anatomico, quo, ſimul & dictis honoribus, jure, præeminentiis, prærogativis, immunitatibus, emolumentis ac utilitatibus per reliquos noſtros Conſiliarios in Concilio Brabantiæ, cæteroſque noſtros Judices, Officiarios ac ſubditos, ad quos hoc ſpectat *Ludovicum de Bils* quietè ac pacificè uti, frui ſinat, cunctis impedimentis ac oppoſitionibus ceſſantibus: Mandamus porrò noſtro perdilecto ac fideli Architheſaurario Generali ac noſtri fiſci Conſiliariis, ut à noſtro petitionum ac ſubſidiorum Brabantiæ Quæſtori Generali hodierno aut futuro, & ex nummis iſtarum petitionum *Ludovico de Bils* curet annumerari ac pendi annuum florenorum bis mille ſtipendium dicto pacto conceſſum, quod etiam noſtro Quæſtori Generali hodierno aut futuro mandamus ut ita faciat, hujus ac dicti pacti Exemplar authenticum nobis exhibendo prima ac altera vice & quotieſcunque res exigit, ab ipſo Bilſio literas de receptione ſtipendii. Adhæc volumus ut quicquid illi ea de cauſa pendetur, in rationum expenſis valeat, ac detrahatur de nummis receptionis Quæſtoris uti Generalis petitionum ac ſubſidiorum Brabantiæ hodierni aut futuri, ubi ac quomodo æquum erit, ſiquidem ita nobis placet. Quod ut placeat, ſigillum noſtrum hiſce appendi juſſimus.

Datum in urbe noſtra Bruxellis 23. die Novembris. Anno Domini 1663. ac Regnorum noſtrorum quadrageſimo tertio.

Signatum *St.* vt.

In plica legebatur *A Rege.*

Signatum *Vereycken.*

In dorſo legebatur ita.

 Hodierna

Hodierna die 26. Mensis Novembris 1663. Ludovicus de Bils Coppensdammi, Bonemi &c. Toparcha juramentum, ad quod hoc programmate tenebatur, præstitit Domino Philippo Guilielmo de Steenhuys, Equiti, Baroni Poederleæ, Domino Flersæ, Moerbecæ &c. Regi à Consiliis Statûs, Secretario & supremo Admiralio atque Brabantiæ Cancellario.

Me præsente signatum

Gaillard.

Atque signatum erat sigillo Regis ordinario in cera rubra impressa ex duplice vinculo appendente.

In eodem dorso ita porrò legebatur.

Archithesaurarius Generalis atque fisci Regii Consiliarii consentiunt, quantum in se est, ut quod hoc programmate continetur, effectum sortiatur, quomodo Rex in illo fieri mandat.

Datum Bruxellis in Concilio fisci sub signatum Archithesaurarii Generalis atque Consiliorum 26. Novemb. 1663.

Et erat signatum

J. d'Ennetieres, J. B. Maes, P. de Brecht, & J. le Roy.

Concordat cum Originali, de tempore, signatura ac subscriptione ut supra.

Quod attestor *G. de Gyger. Not. Publ.*

Declaratio Domini Professoris Gutschoven.

HOdierna die 16. Aprilis 1664. hora sexta antemeridiana adiit me Notarium à supremo Senatu constitutum in Brabantiæ admissum Bruxellis habitantem D. Ludovicus de Bils Coppensdammi, Bonemi Toparcha, Urbis ac Territorii Ardenburgici Prætor, &c. ut & D. ac Magister Gerardus van Gutschoven Medicinæ Licentiatus, Matheseos ac Anatomiæ Professor, Collegiique Breugeliani in Academia Lovaniensi Præses, ipse Bilsius mihi Notario quendam fasciculum tradidit, cui inclusum erat secretum Anatomiæ ipsa Bilsii manu scriptum atque signatum, tribus sigillis munitum à Notario Leonardo van Zyl, cerâ rubra Roterodami, actum

actum 19. Octobris 1661. præſentibus Domino ac Magiſtro, Simone van Middelgeeſt in Curia Hollandiæ Advocato, ac Cornelio Cappellenaer Prætore ac Quæſtore in arce Capellana, ac ubi Bilſius & ego Notarius illum faſciculum aperuiſſemus, atque extraxiſſet inde alium faſciculum, ſecretum Anatomiæ continentem, ſigillo ejuſdem Bilſii munitum in cera rubra, quo me præſente aperto, atque ipſi Profeſſori tradito, me ſecedere juſſit Bilſius, atque aliquantò poſt, D. Gutſchoven ſub undecimam ſolùm liquit Bilſius in meo Chartophylacio, cum Profeſſor me vocavit, ac præſentibus Domino ac teſtibus infrà nominandis ſequentia nominavit.

Quod dictus Profeſſor illud ſcriptum à Bilſio apertum traditum perlegit, accuratè ad omnia attendit, illud ſecundum omnes ejus partes rite percepit, inque eo ſcripto veram methodum deſcriptam eſſe, quà cum, quà ſine ſanguinis effuſione tum in hominibus, tum beſtiis omnes partes vel minimas & vel capillo minores retegendi.

Quod hac methodo omnes membranæ, fibræ, tunicæ, quàm tenuiſſimæ exactè atque facillimè ſeparari queant.

Quod terminationes omnium vaſorum, vel venarum, arteriarum, nervorum, ductuum roriferorum, vel venarum lactearum, vaſorum lymphaticorum &c. poſſint aperiri ac videri, ut & receptaculum tortuoſum cum omnibus ſuis ramis, ſive caput, ſive pectus, ſive brachium versùs flectantur, nec non Ductus cum appendicibus ut valvulis vel cæteris.

Quod omnium ſuccorum ac humorum ſucci hac methodo continuari ac perfectè perſpici poſſint, an ſive ab interiore parte ad exteriores fluant, an ſive ab exteriore ad interiores, ut & quo pacto illi tranſvaſantur, ac quomodo potùs copiosè quandoque aſſumptus brevi viis hactenus incognitis in veſicam infundatur: ut & cujuſque tandem ſit humoris, uti lac, ſaliva, lachrymæ, ſemen &c.

Quod hæc methodus ab eo, qui aliqualem ſaltem diſſecandi ἐγχείρησιν habet, peragi poſſit & demonſtrari ac retegi quicquid antè dictum eſt, vel quicquid optari poteſt: & quod magis mirandum eſt, licèt palàm, quicquid dictum eſt, demonſtrari poſſit, tamen à nemine intercipi, niſi per traditionem, aut hujuſmodi ſcriptum, unde etiam mox percipi poteſt, vel explicatione orali.

Et ut verbo dicam, hoc ſecretum vel methodum hujuſmodi eſſe, unde dictus Bilſius æternam laudem mereatur, & quod apprimè faciat ad humanam vitam commodius inſtituendam, illâ enim multi ignoti morbi cum

ſuis

ſuis cauſis poſſunt innoteſcere, ut & ad Chirurgos, ut majore παῤῥησίᾳ ſuam operationem exequi poſſint.

Significante inſuper eodem Profeſſore, illud ſecretum in ſe tam evidenter deſcribi poſſe, ut, qui nunquam Anatomiam viderit, ex illo ſcripto, quicquid antè dictum eſt, aſſequi poſſet, ita ut generi humano maximo detrimento fuiſſet, ut tam excellens, utile ac mirabile ſecretum cum Domino Bilſio intermortuum fuiſſet, adeoque in perpetuum ſepultum, cum moraliter loquendo nemo mortalium illud conſequi poſſit. Significante eodem Profeſſore paratum eſſe hoc ſuum teſtimonium juramento ſolenni palàm reiterare, ubi & quomodocunque res exiget.

Actum Bruxellis, die, menſe & anno quo ſuprà, præſentibus Adriano Alexandro Guazzo atque Daniele Pitman, laudatis teſtibus ad hoc vocatis ac rogatis, atque ipſe Profeſſor Exemplar hujus, ſimul & teſtes, ac ego Notarius in meo prototypo ſubſcripſimus.

Quod atteſtor A. D. Coſter Not. Publ.

DESCRIPTIO

Quinque corporum conditorum & diſſectorum à

D. LUDOVICO DE BILS,

COPPENSDAMMI, BONEMI, &c.

Toparcha, Excellentiſſimo MARCHIONI CARACENÆ, *Belgii Gubernatori, nec non Capitaneo Generalis, &c. Exhibitorum Bruxellis menſe Octobris* 1662.

PRimum horum corporum eſt viri abhinc ſexennio diſſectum: Videre eſt omnino ſeparatam, excepto in extremitatibus digitorum manuum ac pedum ac unguum: hac cute elevata, detegere eſt omnes muſculos dorſi, brachiorum, manuum, crurum & pedum ab invicem ſeparatos, cum dictorum muſculorum capitibus ac caudis ſuis locis etiamnum affixis.

Intus retegere eſt truncos, aſcendentes ac deſcendentes, tum arteriæ magnæ Aortæ dictæ, tum venæ cavæ: Videre eſt, quomodo arteria magna è cavitate cordis ſiniſtra exeat, quomodo brachium versùs dividatus in

in ſubclaviculas dextras ac ſiniſtras, ac collum versùs in duas carotides: quomodo truncus deſcendens per crura dividatur in duobus truncis iliacis: quomodo etiam truncus ex vena cava aſcendens, ex hepate egrediens, ac juxta dextram cavitatem cordis incedens inſigni orificio illi inſeritur, atque inde ſublimiùs aſcendens in plurimos dividitur ramos, quorum jugulares caput versùs aſcendunt, ac ſubclaviculares per axillas brachia versùs. Ac uti videre eſt truncum aſcendentem, ſic etiam diſtinctè videas truncum ex eadem vena deſcendentem, exeuntem ex hepate, nitidè ſeparatum, ac cum arteria magna ſociatum, ex ſe projicientem duas emulgentes, inferiùs in duos ramos iliacos dividitur, & uterque in ſuos internos & externos deſcendentes, ita ab arteriis iliacis ac cruralibus ſeparatos uſque in crura: item nervi & pedum & manuum ſuæ origini ac inſertioni affixi diſtinctiſſimè repræſentantur, uti cor, pulmones, hepar, inteſtina, veſica, teſticuli tunicis ſuis tecti, atque perioſtium oſſa tegens.

Præterea elevato cranio, mater dura detegitur cerebrum involvens, qua ſublata, undiquaque conſideratur: inde ſequitur cerebellum cum nervorum paribus ſeptem atque reti admirabili. Oculi, barba, ſupercilia atque capilli etiam ſervata ſunt,ut & naſus, omnia integra, ita ut qui hoc corpus olim vivum viderint, illud agnoſcere poſſent.

Secundum corpus eſt etiam viri conditum, cute haud diſſecta, pectore & hypochondriis apertis, ubi etiam omnes partes nobiles deteguntur, ingeniosè ſeparatæ; aperitur etiam cranium, quod circum reperitur pericranium, partim ab ipſo cranio ſeparatum, intus ſunt dura & pia mater cum toto cerebro, naturali ſuo ſitu.

Tertium corporum eſt itidem viri, unde omnis cutis ſeparata eſt, excepto, in collo, in manibus atque pedibus, quibus etiamnum affixa eſt: in manibus chirothecarum, in pedibus verò ſoccorum more. Ita cætera pellis corpori modò incumbens, poteſt levari, ita ut in pectore pericardium ac cor inſpiciatur, utrunque apertum, inque ſitu naturali; vena arterioſa, arteria venoſa atque aorta ac vena cava apertis, quò valvulæ in orificiis cordis diſtinctæ conſiderentur. Præterea inſpicitur diaphragma Thoracem ab hypochondriis ſeparans; inque eo hepar, atque inferiùs folliculus fellis cum canali ſuo cyſtico cholidi ex hepate exeunti juncto, tum truncus venæ cavæ deſcendens cum trunco venæ magnæ ejuſque ramis ſociatus. Vena porta & omnes ejus rami meſeraici diſtinctè ſeparati ſunt, inque venulas plures quàm mille diviſi, facilè numerabiles; ubique venis meſeraicis

ſociatur ex arteria meſenterica procedentibus. Viſitur ſtomachus cum venis & arteriis, ut & lien cum ſuis, atque teſticuli cum eorum vaſis ſpermáticis, renes cum emulgentibus, & arteriis & venis, atque ureteres urinam in veſicam ducentes cum pudendis.

Quartum corporum iterum eſt viri, cute modò pedibus, manibus ac capiti affixa, pulmones, cor arteriam aſperam, æſophagum, venam (azygos) dictam cum ſuis ramis diſtinctiſſimè oſtendens, quamque harum partium arteriis ſuis copulatam, ſc. ſubclavicularibus, axillaribus & carotidibus aut ſoporalibus; nervi ſub axillis omnes ſeparati, eorumque terminationibus atque inſertionibus affixi etiam exactiſſimè repræſentantur: at ſuper omnia obſervandus hîc eſt novus Ductus, Chyliſer dictus, ſecundum dorſi vertebras à parte trunci ab arteria magna deſcendens: inde pergendo ad hypochondria patet diaphragma, ſtómachus, hepar folliculus fellis cum ſuis ductibus ac valvulis ſecundum inſertionem duodeni. Omnia etiam inteſtina viſuntur, ut & venæ ac arteriæ meſeraicæ illis inſertæ atque retis more diſtinctiſſimè ſeparatæ: Renes venis ſuis ac arteriis emulgentibus affixi ex ſe, inferiùs duos ureteres mittunt in veſicam uſque, unde ſequuntur teſticuli, proſtratæ, cæteraque vaſa.

Quintum, quod eſt fœminæ cute ſua involvitur, atque in capite, pectore hypochondriis, atque cruribus omnia diſſecta: ita diſtinctè percipitur cerebrum fixum in cavitate cranii, oculi, cor, pulmones, hepar, lien renes atque ſtomachus omnia tunicis ſuis devoluta: præterea venæ, arteriæ, ſimul & nervi è foraminibus vertebrarum procedentes, è medullæ ſpinâ uſque ad eorum inſertionem in variis corporis partibus, omnes in filamenta ſua diviſi, vel capillis tenuiores ac ſubtiliores: hic primum palatium in quo homo habitat, detegitur uterus ſcilicet inter inteſtinum rectum ſitus ac veſicam, nobiliſſimas partes: collo vulvæ aperto, ac ab utraque parte teſticuli fœminæ cum venis ſuis ac arteriis ſpermaticis, inque pudendis clitoris cum urinarii ductus orificio.

Habes itaque quinque iſtorum corporum ſecundum deſignatas partes ingenioſè diſſectorum deſcriptionem, unde duo miranda obſervanda veniunt: unum quod cum excrementis in inteſtinis condita ſint, ſanguine in aliquibus venarum & arteriarum, omni cerebri ſubſtantia in capite, atque omento in ventre, neque quicquam conditura uſpiam corporibus, aut eorum partibus cernitur adhærere, omnia quippe ſubtiliſſimè penetrat ad impediendam corruptionem. Alterum, quod tot partes tum ingenioſè

ſeparatæ

ſeparatæ ſint ac præparatæ in corpore ſine corruptione aut putre, ſactione antequam condiatur : quod raram ἐγχείρησιν in diſſecando, atque exactam omnium corporis partium, etiam minimarum cognitionem, ac præterea ſanguinem alioſque humores tranſvaſandi, quo ea ratione vaſa repleantur ac intendantur antequam ſeparentur.

Inventio eſt Scholis Anatomicis utiliſſima ac neceſſaria ea quippe ratione cunctis anni tempeſtatibus commodè fieri poteſt explicatio partium, atque αὐτοψίᾳ demonſtrari ſtudioſis, ut hac ratione omnes partes cum earum connexione, figura, quantitate atque inſertione memoriæ imprimantur,uti data occaſione in recente ſubjecto Anatomiam exerceant, promptiores ſint ad cuncta primo intuitu percipiendum, quod aliàs fieri nequit, niſi longævo annorum ſpatio, quia ſubjecta recentia non ſemper ſunt ad manum.

Præterea iſta condiendi ſcientia eſt admirabilis, qua corpora condiuntur inaperta; ita ut cerebrum, oculi, cor, pulmones, hepar, cunctaque inteſtina integra maneant, ſubjecta cognoſcibilia, ac ſitu ferè naturali.

Ita repertum ac notatum à G. van Gutſchoven in Academia Lovanienſi Anatomes ac Matheſeos Profeſſor Regius.

Bruxellis 4. Novembris 1662.

Literæ ad D. Graphiarium Bouton.

Nobiliſſime Domine.

Ego & D. Profeſſor Gutſchoven Lovani jam occupamur maximè, quà publicè quà privatim varias habuimus diſſectiones, ſubjectum humanum expectamus,quod in menſem Majum præparandum ſit ac ſervandum, ad cujus diſſectionem Te cæteroſque Dominos invitabimus,cumque ad præparationem hujus magnos ſumptus fecerim, quorum gnarus eſt D. Gutſchoven,cumque nunc ſtipendium meum in hunc annum elapſum ſit, Te ſubmiſsè rogo, ut hac in re mihi ſis auxilio, ut illud accipiam ſine mora, quod operationes noſtras Anatomicas maximè inhiberet, cum diu noctuque allaboramus, quò ſubjectum ritè decollatum conſequamur, quomodo nunc Arſchoti virgo quædam infelix facinus faſſa, quod mea methodo in Martium proximum præparatum, ac diſſectionis dies tempeſtivè publicata, quæ per ſeptimanas 7. vel 8. in illo ſubjecto continuata innumero-

ſam hoſpitum multitudinem advocabit. Te non latet non admodum mihi favere Theſaurarium, quare ad Te inſignem quippe omnium ſcientiarum Protectorem ac Promotorem confugio, ut apud D. Delegatos ac D. Theſaurarium rem agas ejus qui ſe inſcribit.

Tui Officioſiſſimum

LUDOVICUM de BILS *De Coppenſdamme.*

Lovanii 2. Januarii 1664.

Inſcriptio erat.

Nobiliſſimo Domino Bouton, Stallæ, Mollæ, Balenæ, Deſchellæ Toparchæ, atque Reverendiſſimorum Brabantiæ Ordinum Graphiario

Bruxellis.

Quatuor Extracta Epiſtolarum Domini Gutſchoven in Academia Lovanienſi Anatomiæ Profeſſoris.

Lovanii 3. Maji 1664.

Nobiliſſime Domine.

Ad tuas literas hoc reſponſum habe, nos etiam occupamur circa loca corporibus illis conditis, ut & aliis, quæ heri adaucta ſunt ad numerum octo & centum parvorum capitum Theatro noſtro Anatomico donatorum à D. Charpentier, deſtinanda: porrò quæſtio de Religione tua nulla eſt, hoc enim factum eſt modò pro forma.

Signatum

G. van Gutſchoven, M. P.

Sequentes Epiſtolæ etiam ſic ſignantur.

Bruxellis 24. Julii 1664.

Nobiliſſime Domine.

Literæ tuæ mihi traditæ ſunt Bruxellis, in Bibliotheca nullus adhuc datus locus, hæc narratio foret prolixior, duo vel tria ago, verùm hac de re nullus ſermo, niſi Bibliotheca in totum excidat: ſecuritas tui nunc abſente

Guberna-

Gubernatore necdum est in tuto: expectatur hîc D. Consiliarius atque Legatus Stockmans, qui Percæ commoratur prope Lovanium, cum causæ tuæ à Theologis imponetur finis; porrò impatienter à Medicis expectaris: per ocium licebit huc te conferre atque eousque enim negocium protrahi posse videtur.

Bruxellis 19. *Augusti* 1664.

Domine ac Amice Intime.

Meas ad te, Te datas per Rousseau accepisse spero: antè discessum meum pollicitus erat Consiliarius Stockmans atque Fisci Advocatus absolvere à Theologis de te motas difficultates, hoc antemeridiano tempore rem resciscam, quam nunc scriberem, sed vereor discessum tabellarii.

Bruxellis 21. *Augusti* 1664.

Domine ac Amice Intime.

Porrò congregati heri Consiliarii super difficultate à Theologis mota vident nihil habere quod opponant, neque potiora te habere posse literarum munimenta quam quæ habes, te sine ullo impedimento quamprimum domum tuam aditurum, ut videas num quicquam opponatur, quod Senatus dirimat, teque protegat.

Harum Epistolarum, ut antè, extractarum Inscriptiones sic se habent.

Domino Domino de Bils Coppensdammi, Bonemi Toparchæ, Urbis Ardenburgi Prætori &c.

Atque prædicta Extracta cum singulis Originalibus Epistolis (in forma prædicta atque ut suprà data) reperta sunt exactè concordare.

Hagæ Comitis 26. *Octobr.* 1665.

A me

M. Beeckmans Not. Publ.

BREVIS ATQUE COMPENDIOSA HISTORIA EORUM,

Quæ spectant Artem ac scientiam Condiendi Balsamo singulari ac methodo, nulli hactenus communi, humana cadavera,

LUDOVICI DE BILS

Toparchæ Coppensdammi Bonemi &c. Prætoris Civitatis ac Territorii Ardenburgensis ac Professoris Honorarii in Academia Lovaniensi.

ULLI non notum est, id quod etiamnum quotidianus rerum eventus docet, artem quamvis ac scientiam non magis inimicos habere, quam ignorantes. Quin reperiuntur non pauci, qui vel ex affectu qualicunque, (prout homines sunt) alii etiam odio tantum ducti vel invidiâ id sibi operæ sumunt, quo Cognitionem pariter ac decus artium scientia,rumque (damno Rei-publicæ; suisque tantum opinionibus morem gerentes) opprimant extinguantque. Veruntamen (quod Batavis in proverbio est) Mendacium quantumvis celer veritas facile prævertit. Prædicto *Ludovico de Bils* ad aures pervenit, quosdam circa peculiarem ipsi humana Cadavera Condiendi modum opiniones inter se fovere multum diversas, ac variè differere. Quin id factum etiam tum, quum utrinque convocati D. Plenipotentiarii ad ineunda pacis fœdera sanciendaque intra mænia Civitatis Bredæ fuere congregati; ibidemque inter alia sermonem indicisse, ac verba (non sine admiratione) facta super extraordinariâ ipsius condiendi methodo, eandemque parum scitè fuisse impugnatam, dicendo; Futilitatem istius jam nunc palam esse, ac liquido argui per corruptionem quinque ab ipso conditorum cadaverum, quæ quidem hodie in Lovaniensi habentur Universitate; idemque insuper probari ex eo, quod ipso modo itidem. Plusquam vulgari condiendum susceperat cadaver Comitis Hautreppe, in eoque simul prodiderat methodi sui ineptiam: Imo D. D. Ducem Bourneville ac D. Vaas Advocatum tanquam executores testamenti

menti Comitis modo dicti Bilſium eo nomine in jus vocaſſe, poſtulaſſeque iſtam quoad condituram ſibi ut ſatisfaciat. Qualia omnino evenere quidem, verum à malevelis in alienam mentem traducta ſunt, eoque animo, ut iſtam quam ille ſibi exiſtimationem ac famam jam tum apud ipſos Reges, Principes ac Magnates vel ex iſtò peculiari ſuo condiendi modo comparaverat, ibidem talia ſpargendo ac paſſim diſſerendo conſpurcarent inquinarentque: Quæ ut omnia certâ ratione prævertantur; ac contrarium orbi (ex vero) innoteſcat, Bilſius conſultum duxit hiſce (paucis) reſpondiſſe, adeoque enarrando rem, ut geſta eſt, teſtatur: primo, quod attinet quinque à ſe condita Cadavera, in Academiâ quæ proſtant Lovanienſi, fuiſſe iſta aliquot annos ſuâ inpoteſtate ac manibus; id quod videre eſt è Teſtimonio ac deſcriptione D. Gerardi Gutſchoven Profeſſoris Med. ac Matheſeos in prænominatâ Univerſitate ſingulorum cadaverum, ac ratione diſſectionis eorundem (eo fine ut ſuper iſtis prælectiones viciſſim atque ex ordine veniant inſtituendæ) in calce hujus hiſtoriæ exaratis Præterea manſiſſe eadem ultra biennium Bruxellis, quin iterato in Aulam ſuæ Excellentiæ Marchionis de Caracena fuiſſe tranſportata; Nihilominus, ac quantum libet allias nebuloſus fuerit; nivibuſve an pluviis irriguus aër, oſſeam ſemper ſiccitatem retinuiſſe, atque etiam in dies & annos continuo per ſe duriora evaſiſſe, adeoque omni jure ac merito fidem ſibi ac famam incorruptibilitatis vindicaſſe. Sed enim excellentiæ ſuæ viſum fuit tandem Bilſio injungere, ſuo nomine iſta ut transferret Lovanium traderetque ibidem ſæpius memoratæ Univerſitati: Quod ita factum eſt, adeoque eadem ſimul optime habita, atque in ciſtâ cum ſtragulis (fæno ac ſtramine interſtratis) compoſita compactaque, (omnino uti nequid ex tranſportatione detrimenti caperent) iſthic tradita ſunt. Ubi tum ex arcâ deprompta, ac ſupra menſam depoſita, poſt denuo (juſſu Univerſitatis, atque ipsâ coram, ciſtæ priori, eadem curâ ut ante, commiſſa fuere; decretumque interea dum locus pro ipſis commodior ac ſatis idoneus foret inſtruendus, ea tantiſper in Bibliothecam Publicam transferre, ibidemque relinquere, donec aliter viſum fuerit mandatumque. Quale tamen nequicquam poſtmodum ſucceſſit quantumlibet reperitis commonitionibus ad diſpiciendum præſervandis non tantum cadaveribus, verum etiam debitis ſuper ipſa ſtudioſæ juventuti demonſtrationibus oportunum quemvis locum ac commodum. Atqui poſt aliquot elapſos menſes prædicta cadavera rurſum ex arcâ ibidem, ubi Bibliotheca eſt (uti jam ante meminimus) ſupra

ſupra menſam expoſita, collocataque ſunt, ac permanſerunt ; dum id interea temporis ipſe nunquam illorum potuit fieri compos, adeoque nec memoratas in gratiam ſtudioſorum exercere demonſtrationes illi licitum fuit aut liberum. Quemadmodum id plane conſtat ex annexo etiam huic ctatulo, prope finem, extracto teſtimonii Doctorum quorundam Medic. degentium inpræſentiarum ac praxin exercentium Bruggæ, tum autem Lovanii ſtudia ſua etiamnum proſequentium. Exeunte Hyeme vocatur de Bils, ut veniat ſpectatum cadavera, quæ ferebantur corrupta ; Quod ille recuſando, reſpondit, cautius paulo ſe decreviſſe conſulere rebus ſuis, quam ut iſta ita male habita nunc accipiat, quæ ſc. Quartum circiter menſem, per æſtivos calores, in ciſtâ compacta, ſub tecto Bibliothecæ fervoribus immoderatis oportuniſſimo permanſerant : hinc, ad hyemis exitum, ſupra menſam oppoſita fuerant in loco, propter neglectas tectorum pariter ac canalium rimas ruinaſque, humidiſſimo ; (unde etiam bona pars librorum jam tum putredine abſumpta perierat.) Quippe in quem per ampliſſimas feneſtras vitris orbas, pluviæ ſimul cum nivibus ac quovis modo uliginoſus aer, (adeoque in ipſa quoque cadavera, nullis integumentis munita) irruebant. Atque hoc illud demum ipſiſſima corruptionis cadaverum cauſa extiterat, cujuſque etiam apud Regem atque Ordines Brabantiæ manet Univerſitati reddenda ratio, ut qui tantum ab ipsâ Majeſtate in decus Academię collatum munus neglectui non ſolum, verum adeo etiam deſpicatui habuere, ut ne loco quidem illud ad ſui conſervationem idoneo dignati ſint. Quæ omnia evidenter probant, quinam iſta cadavera, alioquin ſatis ſuperque in ævi pluſquam unius durationem adornata, ac per id duritiem perpetuo ſolidiorem acquiſitura, turpiter rellicta non adeo, ſed omnino corruptioni fuiſſe tradita. Præterea, quod ad condituram Comitis Hautreppe ; voluit de Bils in eo etiam proſpicere famæ ſuæ, veram iſtius hiſtoriæ ſummam paucis exarando, quæ ita habere dictus Comes Teſtamentum ſuum condi juſſerat, idemque poſtmodum per Codicillum obfirmari ; juſſeratque ſerio utrobique, ac ſpeciatim per Codicillum, Cadaver ſuum de Bils ut contra interitum modo non omnino vulgari, ſed iſto ſibi peculiari, nec cuiquam hactenus cognito præmuniret, adornaretque : id quod videre eſt in extracto ejuſdem Teſtamenti pariter ac Codicilli, ut & ſententiæ, ac cæteris confirmandæ huic veritati inſuper additis annexiſque probationibus. Cæterum Comes quamprimum Lovanii ſupremum obierat diem, Procurator Generalis (cui nomen van Gent) qui etiam Comiti ab

ab Officiis erat, circa horam decimam veſpertinam Bilſium convenit id temporis Bruxellis commorantem, petiitque nomine hæredum ipſius Comitis, cadaver, ejuſdem ut condiendum ſuſciperet, quod ille renuit, tanquam aliis iiſque negotiis diſtractus, quæ ſe Lovanium ſecedere non permittebant; ſed inſiſtebat Patronus, ni ſe exorari pateretur, fore ut per Comitem Wacken, quem inter amicos ac familiares numerabat Excellentiſſimus Marchio de Caracena) ad idem præſtandum compelletur, nec poſſit ullo modo id (ſatis honeſte) ſubterfugere. Ita tandem permotus de Bils aſſenſit iteratæ petitioni, quæſivitque, quem vero modum, aut qualem omnino condiendi methodum intendant memorati hæredes, præſertim, quum conditura ſibi peculiaris at minime vulgata nihilominus, quam ſex florenorum millibus veniat compenſanda; Ad quod Procurator, ſibi iſtâ ſuper re cum D. Vaas Advocato, adjunctoque Teſtamenti executore poſtridie communicatis conſiliis deliberandum reſpondit: Quo facto non potuit hic adduci, ut aſſentiretur tam grandibus impenſis, nec tamen abduci facilius ab iſtâ, (quam conceperat, tanquam debitam Comiti) methodo condiendi ſoli Bilſio peculiari: Ajebat porro D. Comitiſſam Wacken, Comitis Hautreppe Germanam, Lovanii morari, cum illâ rem ultra excuſſurus, necquicquam dubitans, de Bils quin tam prodigæ facile petitioni renuntiet. Hinc ipſum in ædes defuncti perducit, ubi diverſi intererant Med. Doctores atque, inter illos, Doctor Dorlix Profeſſor pluries memorata Univerſitatis, conductiſque in cubiculum Comitiſſæ Teſtamentum recluſum prælegitur, ex quo palam fit, voluiſſe Comitem Hautreppe peculiari Bilſio methodo ab eodem condiri: Adeoque ipſe denuo rogatus de pretio, inſtitit Priori petitioni. Quapropter Advocatus eâdem veſperâ Rhodâ vectus properat ad Doctores Theologiæ pariter ac juris-prudentiæ in Lovanienſi Univerſitate, juncta utrorumque conſilia implorat ac judicium, quod tandem, (circa ejuſdem noctis medium) eo recidit; quod diſſecandum foret Cadaver Noſtri Comitis, ad indagandam, (præſentibus Med. Doctoribus) morbi, qui ipſum jugulaverat, longiſſimi ac diuturni cauſam: Poſtea condiendum per Bilſium, in paucos ſolummodo dies vel hebdomadas, modo tantum vulgari, ac ſumptibus (quantum poteſt) modicis. Poſt longas rixas contentioneſque, ſi quidem de Bils pro diſſecando Cadavere centenos poſtulabat imperiales; tum inſuper alios centum, pro applicandis (ſi ita Advocato viſum foret) Aromatibus, cæteriſque ad id requiſitis (à pharmacopæo

comparandis) suffarciendisque cerebri, oculorum interiorumque viscerum cavitatibus; convenit tandem inter ipsos de pretio, pactusque, est de Bils trecentos florenos: Adeoque Comitem methodo non quidem istâ sibi peculiari, sed ordinariâ ac prorsus vulgari condiendum suscepit, tantumque in dies aliquot, (uti voluit Advocatus Vaas) sc. dum sepulchralia ipsius adornarentur, ac conderentur busta. Omnes hosce Machinas hic homo moliebatur instruebatque per absentiam D. Ducis Bourneville ac Comitis Wacken ut probe conscius adversissimæ istas supremæ voluntatis ac Testamenti Comitis Hautreppe; quippe quod non tantum ipse condiderat, sed præterea iterato prælectum audierat: at non alio fine, quam ut Bilsium legato à Comite pro singulari, quam intenderat, conditurâ ipsi designato frustraretur. Voluerat insuper Comes, postquam Balsamo conditus foret, Cucullum indui Ordinis Capucinorum, atque in choro templi eorundem manus pariter ac pedes, cum facie, nudus locari, publice ac palam spectandus: sicuti factum est. Verum post, quum spargeretur Bilsium Comitis Hautreppe Cadaver methodo neutiquam vulgari, atque in annos centum & ultra conservandum, condiisse; ipse haud difficulter intellexit, hæc omnia in contemptum peculiaris sui artificii apparari; quumq; insuper resciviſset Comitem Testamento jussisse, Cadaver suum Bilsio in omnis ævi durationem instruendum, ac Balsamo condiendum mandari, judicavit non aliter se posse prospicere nomini suo atque existimationi, quam si Prænominatos contra Testamenti executores, coram Senatu expostularet, quo per hunc ipsi juberentur promere Testamentum Comitis Hautreppe, eâ parte saltem, quæ supremam illius voluntatem circa cadaveris sui condituram contineret. Quo viso, constitit illam hunc voluisse prorsus extraordinariam, quæ scilic. soli Bilsio propia erat, & non aliam. Ipse igitur litem movere necessario opus habuit ac dicam scribere memoratis executoribus, petiitque, hisce Curia ut per sententiam injungeret, Cadaver Comitis modo tantum vulgari jam ante à se conditum protinus sibi restituant, quo nunc suâ demum methodo id perficiat; missis licet cerebro, oculis ac cæteris visceribus, ut quæ dudum sepulta computriserant. Atque hæc quidem plane constant singula per sententiam hisce simul annexam, quo Lectorem remittimus. Proin nunc luce meridianâ clarius est, quam falso pariter ac malitiose spargatur illud, quod de quinis istis, itemque Comitis Hautreppe Cadaveribus à Bilsio conditis passim circumfertur, adeoque sinistris super istâ re quorumvis seu

præ-

præconceptis forſan opinionibus idem ſperat ſatisfeciſſe: Quin (ſi quiddecus) non tanquam artificium ſuum venditet, ſed ut rei (quam profitetur) infucatam veritatem Univerſo orbi probet; offert ſe, ac quodvis Cadaver (dummodo id rogatus à Rege, Principe, Re-Publicâ ſeu quibuſvis potentioribus) cum omnibus ſuis viſceribus, cerebro, oculis &c. Separatiſque à ſe invicem venis, arteriis, nervis, muſculis cæteriſque omnibus & ſingulis condiendum adornandumque prorſus atque fuere illa, quæ olim ſæpius memoratæ Univerſitati tradita, hinc à D. Marchioni de Caracena non ſemel ibidem ſpectata, ac tandem à D. Gutſchoven mox ſubſequenti ſcripto delineata ſunt, etiamnum ſuſcipere paratiſſimus eſt.

Actum Hagæ-Comitis 4. Aprilis 1668.

Subſcriptum erat

LUDOVICUS DE BILS *De Coppenſdamme.*

Extractum è Teſtimonio Doctorum Med. Bogardi & Baudens praxin exercentium Bruggæ 6. *Octobr.* 1665.

AC quandoquidem facultates Theologiæ ac juriſprudentiæ neglexerant multa diverſimode prætexentes ſatisfacere mandato Regiæ Majeſtatis, locum cadaveribus Balſamo conditis deſignando: factum eſt, ut (magno noſtro damno) nullas ſuper iſtis inſtitutiones ſive à D. Gutſchoven, ſeu prænominato de Bils uſque Aprilem anni ſexageſimi & ſeptimi acceperimus, non obſtantibus plurimis ſollicitationibus dictum locum pro Cadaveribus obtinendi gratiâ à facultate Medicâ inſtitutis.

Actum Bruggæ 6. *Octobr.* 1665.

Eratque ſubſcriptum

Franciſcus van den Bogaerde & Joannes Baudens.

Concordat cum Originali, collatione factâ per me Simon vander Kuyl, Not. Pub. Sluſæ in Flandriâ, 10. Octobris 1665.

Teſtimonii ergo ac ſubſcriptum erat

S. V. Kuyl. Not. Publ.

Extractum è Testamento Domini Ludovici Caroli à Templis Brabantini Comitis Hautreppe &c. (piæ memoriæ) dato 28. Novembris 1663. In quo, (præteralia) habetur id, quod sequitur.

EGo Ludovicus Caroli à Templis Brabantinis commendo animam meam in manus Domini nostri: reddens cadaver terræ, eligensque sepulturam in Templo Sancti Goulen, choro Sanctiss. Sacramenti Miraculorum, ac Busco Parentum meorum; (quibus Deus sit propitius.) Volo ipsorum utriusque reliquiæ ut colligantur, ac seorsim reponantur in capulo plumbeo, cui insculpantur vel ictû imprimantur eorundem insignia: Quemadmodum in alia loculo similiter plumbeo cadaveri meo (antea Balsamo condito) adornando itidem Nostra. In quem finem extruatur cella, claudenda desuper cippo ex albo marmore.

Infra scriptum legebatur.

Extractum hoc (collatum cum Originali) cum eodem concordare depræhensum fuit.

Quod attestor

Notar. Regius infrascriptus Bruxellis residens:

Subscriptumque

G. van Gent. Not.

Extractum è Priori Codicillo D. Ludovici Caroli à Templis Brabantinis; Comitis Hautreppe &c. In quo (præter alia) habetur hoc, quod sequitur.

EGo Ludovici Caroli à Templis Brabantinus, Comes Hautreppe, &c. denuo commendans animam meam Deo Omnipotenti: subens (secundum antehac conditi à me Testamenti dictamen &c.) Cadaver meum in perpetuam durationem Balsamo Condiri per Anatomicum

cum de Bils reſidentem Bruxellis ; reddendo ipſi juſtam ac condignam mercedem.

Infra ſcriptum erat.

Extractum hoc (factâ collatione cum Originali Codicillo) cum eodem concordare deprehenſum eſt.

Et ſubſcriptum Quod atteſtor

P. van Gent. Not.

D. LUDOVICUS DE BILS
SUPPLEX CONTRA

D. Ducem Bourneville & Advocatum Vaas tanquam Executores Teſtamenti D. Comitis Hautreppe ; piæ memoriæ.

Reſcribentes.

Viſum in Senatu ſuæ Majeſtatis Delegato in Brabantiâ.

CAuſa Prænominatorum litis Conteſtantium quando quidem hâc coram Curiâ Communicatim inſtructa eſt ad iteratam uſque rei defenſionem ſimul abſolutam , ſecundum petitiones ac libellum prædicti ſupplicis Curiæ oblatum 14. Martii 1664. tendentem ad hoc, ut hæredes ſive executores junctim ac ſeorſim, tum omnes, quorum quovis modo intererat, jubeantur ac (ſi opus foret) condemnentur pati, ut Cadaver D. Ludovici Caroli à Templis Brabantinis (piæ memoriæ) per ſupplicem in omnis ævi durationem Balſamo condiatur : proin id abſque morâ in locum, quem ipſe ad hoc deſignet, curant tranſportandum, atque adeo mercedem ſibi debitam perſolvere, jam nunc palam notam, quemadmodum etiam ipſi fuerat defuncto : Ac ſi forte communicatio incidat,(quum adeo plana res ſit, ac periculum in mora) jubeantur (ſub pænâ) adverſarii intra brevia admodum intervalla, (ad ſummum) bis viginti quinque horarum reſpondere : Curia ut inſuper ſupplici adjudicet ſuam petitionem ac ſimul mille (ad minimum) Ducatonum (expenſarum ergo , quas facere oporteat) perſolutionem, ſaltem fiduciariam. Perpenſis omnibus; Curia

pronuntiat ; quod peractâ jam nunc per supplicem Cadaveris Domini Comitis Hautreppe (piæ memoriæ) modo defuncti conditurâ , atque id ergo factâ solutione ter centum florenorum , tanquam mercede supplici debitâ (cujus adeo mentio facta est in Responso scripto Rescribentium ; iidem Rescribentes hoc ipso satisfacere ; adeoque omnis super re præsenti litiscontentio cessat : Compensans expensas propter rationes.

Pronuntiatum Bruxellis 23. *Maji* 1664.

Subscriptum erat

De Cort.

Loco

Marselle.

